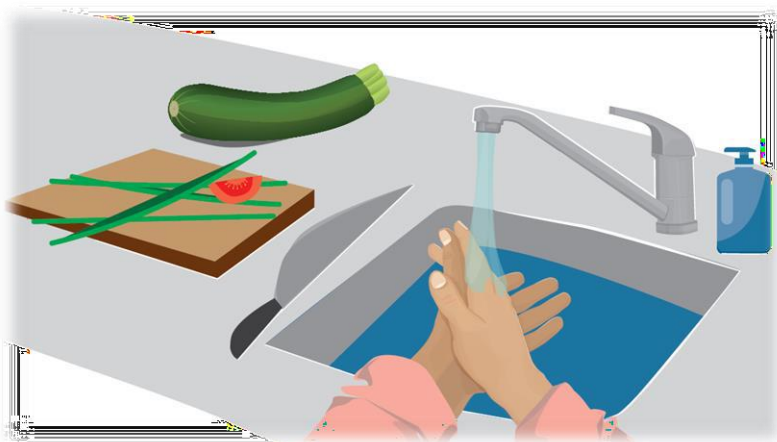

Hygienrutiner

Det ska vara lätt att göra rätt

Utbildningsmaterial, checklista och webblänkar med information och råd om att förebygga smitta och infektioner på platser där människor regelbundet vistas nära varandra

Smittskydd Västra Götaland

Miljösamverkan Västra Götaland

Bakgrund och målsättning

När ett stort antal människor vistas på en begränsad yta finns en ökad risk för spridning av smittsamma infektioner. Därför har Smittskydd Västra Götaland, i samarbete med Länsstyrelsen, tagit fram material för en grundläggande hygienutbildning till personal på olika former av boenden eller skolverksamheter i Västra Götaland, exempelvis lägergårdar, träningsskolor, särskolor, HVB-hem eller andra bemannade boenden.

Hygieninformationen innehåller förebyggande åtgärder och rutiner för att förebygga och förhindra både objektsburen smitta i inomhusmiljön (främst miljö, boende, vatten och livsmedel) och smitta som sker direkt mellan människor (kontaktsmitta, blodsmitta, luftöverförd smitta).

Målet med informationsmaterialet är att

- bidra till att verksamhetsutövare får kunskap om gällande hygienkrav
- ge personalen möjlighet till en god grundläggande hygiennivå
- så långt det är möjligt förebygga att smittsamma infektioner förs vidare mellan människor.

Kunskap och erfarenhet från vården, äldreboenden, förskolor och andra enheter inom kommunal verksamhet har varit vägledande vid framtagandet av råd och information. Informationsmaterialet är framtaget i samråd mellan Smittskydd Västra Götaland och Miljösamverkan Västra Götaland.

Hur kan informationsmaterialet användas?

För att hygienrutiner ska vara väl fungerande är det en förutsättning att ansvarig verksamhetschef och platsansvarig chef har god kunskap om rutinerna. Därför ska materialet förmedlas av ansvarig chef till de anställda. Arbetsledarens ansvar för personalen finns reglerat i Arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter. På exempelvis på lägergårdar, är det ofta tillfälliga och oavlönade medarbetare som deltar i matlagning och lokalvård. Detta informationsmaterial kan även för dessa frivilligarbetare vara en hjälp och ett stöd i uppgiften. Materialet omfattar flera områden. Använd de delar som kan vara till hjälp i just din verksamhet.

Materialet består av:

1. Checklista med allmänna och specifika frågor att besvara och använda som grund för ytterligare åtgärder.
2. Till checklistan finns en lathund med förklarande text och länkar till relevant informationsmaterial på nätet, aktuella sammanställningar och gällande regelverk nationellt.
3. Handlingsplan.
4. Introduktion för nyanställda.
5. Hygieninformation i form av en bildpresentation.
6. Bildtexter till informationsbilderna, ett så kallat talmanus.
7. Affischer på olika språk att använda i kök, vid livsmedelshantering.

Checklista

Checklista - hygienrutiner

Enhet/verksamhet: _____ Datum: _____

Uppgiftslämnare: _____

Namn Befattning Telefon

Namn Befattning Telefon

Handlingsplan påbörjad

1	Övergripande frågor	Ja	Nej
1.1	Finns det nedskrivna rutiner för hur arbetet ska utföras inom områdena hygien, hygienutrymmen, hantering av tvätt, städning och livsmedel?		
1.2.a	Ingår genomgång av hygienrutiner i introduktionsprogram för all ny personal?		
1.2.b	Får all personal möjlighet till regelbunden utbildning och fortbildning?		
1.3.a	Finns personal som har särskilt ansvar inom hygienområdet?		
1.3.b	Om hygienombud finns, framgår det tydligt vad den eller de ska arbeta med och vilket mandat de har?		
1.4.a	Finns skriftliga rutiner för att tidigt upptäcka och förhindra smittspridning vid utbrott av magsjuka eller influensa med mera?		
1.4.b	Finns handlingsplaner för hur man ska göra vid akuta situationer som till exempel när någon blöder, kräks eller behöver hjärt-lungräddning?		

Rutor att fylla i vid genomgång av hygienrutiner – Finns rutin?
Ja / Nej / Handlingsplan påbörjad

Lathunden – kopplat till checklistan

Lathund till Checklista - hygienrutiner

Lathunden innehåller förtydliganden av vad som minst bör vara uppfyllt för att svara ja i "Checklista - hygienrutiner". Lathundens innehåll ska, liksom checklistan, ses som rekommendationer för att bibehålla hälsa och förhindra smittspridning. Lathunden innehåller också ett antal tips på länkar som kan vara till hjälp. Avsikten är inte att vara heltäckande för området utan länkarna ska ses som ett stöd i arbetet med hygienrutinerna.

Årlig genomgång av checklistan rekommenderas som stöd i egenkontrollen av hygienrutinerna. Vid förändringar i verksamheten är den också ett viktigt hjälpmedel. Lämpliga personer att genomföra egenkontrollen är ansvarig för verksamheten tillsammans med hygienansvarig medarbetare. Ytterst ansvarig är alltid chefen för verksamheten. Det är viktigt att resultatet återkopplas till övriga medarbetare.

1. Övergripande frågor

1.1 Finns det nedskrivna rutiner för hur arbetet ska utföras inom områdena hygien, hygienutrymmen, hantering av tvätt, städning och livsmedel?

För ja:

Det ska finnas nedskrivna rutiner som beskriver hur arbetet ska utföras. Det är viktigt att rutinerna är anpassade efter verksamheten och fungerar i det dagliga arbetet. Det ska vara lätt att göra rätt.

Länkar:

Folkhälsomyndigheten: [Vägledning om Migrationsverkets asylboenden](#)
Socialstyrelsen: [Hälsoskydd vid tillfälligt boende](#)
Socialstyrelsen: [Hygien, smittskydd och miljöbalken](#)

Webblänkar till utvidgad information, riktlinjer och råd på nätet

Handlingsplan

Handlingsplan – hygienrutiner

Enhet: _____ Ansvarig: _____ Datum: _____

Identifierat förbättringsarbete	Vem/vilka ansvarar?	Åtgärd	När ska arbetet vara klart?	Resultat

Handlingsplan för ansvar; åtgärd, tidsplan och resultat för hygienrutiner

Introduktion för nyanställda

Hygien - introduktion för nyanställda

Introduktion för nyanställd personal och vikarier. Genomgången görs tillsammans med den personal som ansvarar för bredvidgången alternativt hygienombudet för enheten. Kryssa i alla rutor om genomgången gjorts. Lämna in till ansvarig chef efter genomgång.

Gäller för _____

Grundläggande hygienrutiner

- God handhygien förutsätter hel hud på händer och underarmar. Hel hud är ett skydd mot infektioner.
- Handdesinfektion: massera in rikligt med handsprit på händer och vid behov på underarmar. Handdesinfektion utförs före och efter moment där du kommit i kontakt med kroppsvätskor som blod, avföring, urin och kräkning.
- Handtvätt med tvål och vatten ska alltid ske innan matantering, när du är synligt smutsig om händerna och när du tagit hand om någon som är magsjuk.
- I vissa situationer ska du inte bära ringar, hocker och armband, då dessa kan samla mikroorganismer och på så sätt sprida smitta. Detta gäller vid hantering av kroppsvätskor eller matantering.
- Använd handskar vid risk för kontakt med kroppsvätskor.
- Använd engångsförkläde av plast vid risk för kontakt med kroppsvätskor, till exempel när du torkar upp efter spill av blod, kräkning med mera.

Desinfektion

- Vid spill av kroppsvätskor som till exempel kräkning, avföring, urin och blod ska du använda ytesinfektion. Vid tvärg rengöring använd rengöringsmedel och vatten.
- Handskar ska användas när du använder ytesinfektionsmedel.
- Ta ordentligt med desinfektionsmedel på engångspapper och gnugga ytan ordentligt tills medlet har torkat in.

Städning

- Golvoppen ska tvättas efter användning och inte bli stående i städhinken.
- Tvätta golvoppen i minst 60 °C.
- Sidmaterial ska förvaras i övert stymme.

Tvålhantering

- Tvåltskålen och torkumlare ska rengöras regelbundet enligt rutin. Glöm inte att torka av lockarna och tömma kuddfiltret.
- Förvara ren tvål i tvåltskålen så kort tid som möjligt.
- Ren yta ska finnas i tvåltskålen för att kunna vika den rena tvällen. Denna yta ska vara fri från andra saker och vara lätt att göra ren.

Matantering

- Tvätta och desinficera händerna före kökarbete. Ringar, armband eller klockor får inte förekomma vid livsmedelshantering.
- Använd förkläde i typ vid livsmedelshantering. Detta byts dagligen och tvättas i minst 60 °C.
- Det är inte tillåtet att arbeta med förpackade livsmedel vid symptom som diarré, kräkningar, halubent eller med hudinfektioner på händerna. Ta kontakt med ansvarig chef.

Genomfört datum _____ Namnunderskrift _____

Hjälpmedel vid genomgång av hygienrutiner för all nyanställd personal

Har vi i vår verksamhet förutsättningar att arbeta med grundläggande hygienrutiner och vet vi hur vi ska göra?

Föreläsningsbilder med förklarande bildtext som stöd

Talmanus

Talmanus till presentation – hygienrutiner

Nedan finns bild för bild, förslag på vad som kan sägas till respektive bild. Lycka till!

Bild 1

Har vi i vår verksamhet förutsättningar att arbeta med grundläggande hygienrutiner och vet vi hur vi ska göra?

- Grundläggande hygienrutiner innebär att vi som personal i vissa situationer använder handdesinfektionsmedel (handsprit), handskar och plastförkläde för engångsbruk. Det innebär också att vi ska ha rutiner för städ, tvätt och livsmedelshantering.
- Handsprit används när vi som personal kommer i kontakt med kroppsvätskor som till exempel blod, urin, avföring och kräkning. Alla människor bär på cirka två kilo bakterier (mikroorganismer) vilket är nödvändigt för att vi ska överleva. Dessa bakterier tillhör vår så kallade normalflora, vilket innebär att de skyddar oss från bli sjuka. En stor del av våra mikroorganismer finns i våra kroppsvätskor som blod, urin, avföring och kräkning. När vi som personal kommer i kontakt med andras kroppsvätskor finns det risk att vi kan föra mikroorganismer vidare, till exempel via våra händer, till fel ställe som till exempel maten.

Affischer för kök och livsmedelshantering. Dessa finns även i översättning till arabiska, somali, dari, persiska, tigrinja och engelska. Kan nedladdas från webbsidor enligt nedan.

Informationsmaterialet är framtaget av:

Medicinskt ansvarig sjuksköterska Annika Arvidsson, Marks kommun
Miljöinspektör Yusra Moshtat, Miljöförvaltningen Göteborgs stad
Hygiensjuksköterska Lotta Osbeck, Vårdhygien Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Administratör Malin Ericson, Smittskydd Västra Götaland
Bitr. smittskyddsläkare Leif Dotevall, Smittskydd Västra Götaland (projektledare)

Användning av informationstext och bilder utanför Västra Götaland

Affischer, checklistor, lathund med webblänkar samt övrig informationstext kommer under hösten 2017 att finnas tillgängligt och nedladdningsbart på webbsidorna för [Smittskydd Västra Götaland](#) och [Länsstyrelsen i Västra Götalands län](#).

Informationsmaterialet får användas fritt, dock under förutsättning att texten inte ändras, källan anges och befintliga loggor för Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götalands län finns med. Det är också angeläget att den senaste publicerade versionen används.

Göteborg juni 2017
Leif Dotevall
Smittskydd Västra Götaland